

Institute for Agricultural and Fisheries Research

Belgisch beheer van mariene visbestanden door de tijd heen

Kelle Moreau

Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)

Onderzoeksgroep Visserijbiologie

Vissen in het verleden, 25 november 2011, Oostende

Institute for Agricultural and Fisheries Research

Structuur

Inleiding

Waarom beheer? - Tools voor beheer

Bronnen

Reis door de tijd

Voor 1830 - 1830 tot heden

Toekomst

Waarom beheer?

- Uitgangssituatie : voedselwinning uit zee was vanzelfsprekend

Genesis 1:28

God zegende hen en zei, "Vermenigvuldig je, bevolk de aarde en onderwerp haar. Heers over de vissen, de vogels en alle andere dieren."

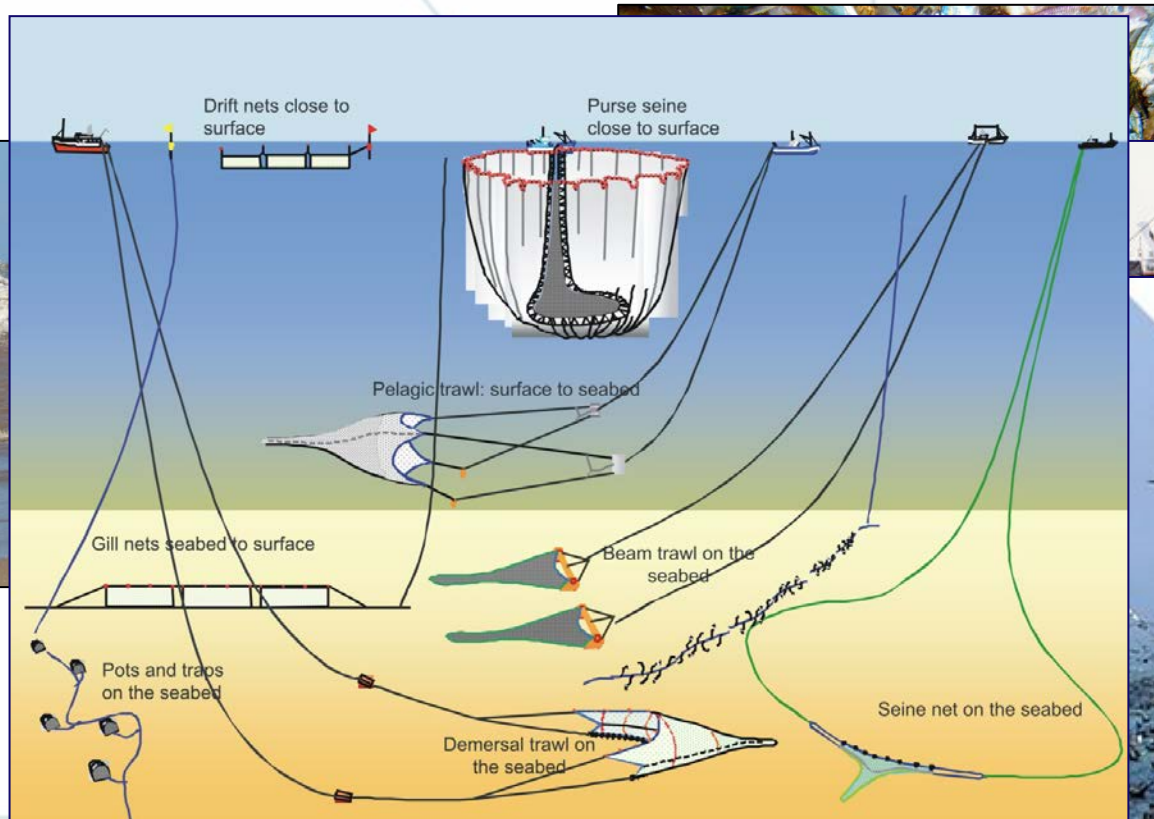
Waarom beheer?

- Uitgangssituatie : voedselwinning uit zee was vanzelfsprekend
- Toenemende technische ontwikkeling visserijtechnieken, vaardigheid van de vissers & schaal van de visserij

Waarom beheer?

- Uitgangssituatie : voedselwinning uit zee was vanzelfsprekend
- Toenemende technische ontwikkeling visserijtechnieken, vaardigheid van de vissers & schaal van de visserij

Waarom beheer?

- Uitgangssituatie : voedselwinning uit zee was vanzelfsprekend
- Toenemende technische ontwikkeling visserijtechnieken, vaardigheid van de vissers & schaal van de visserij
- Toenemend aantal nutsfuncties op zee & antropogene impact

Waarom beheer?

omgevingsveranderingen
(bv. klimaatwijziging)

anthropogene invloed
(bv. visserijdruk)

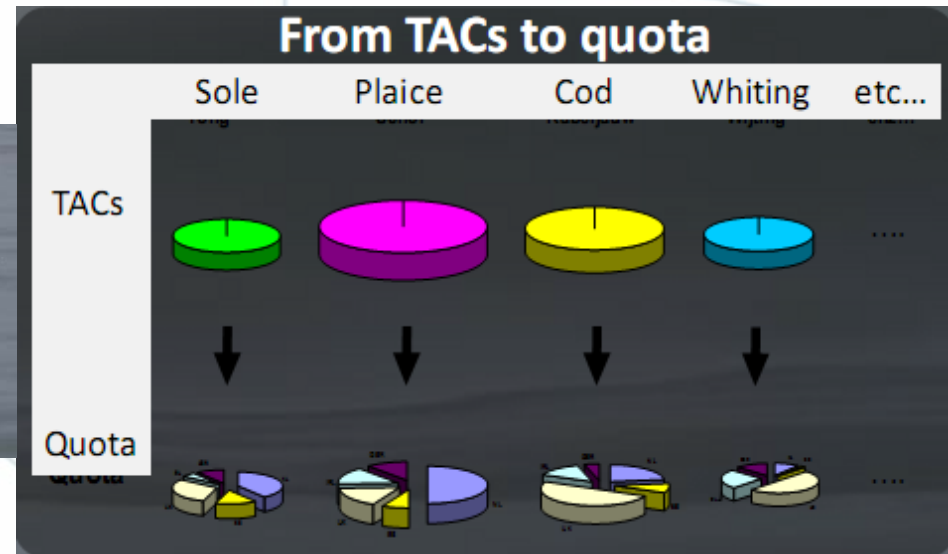
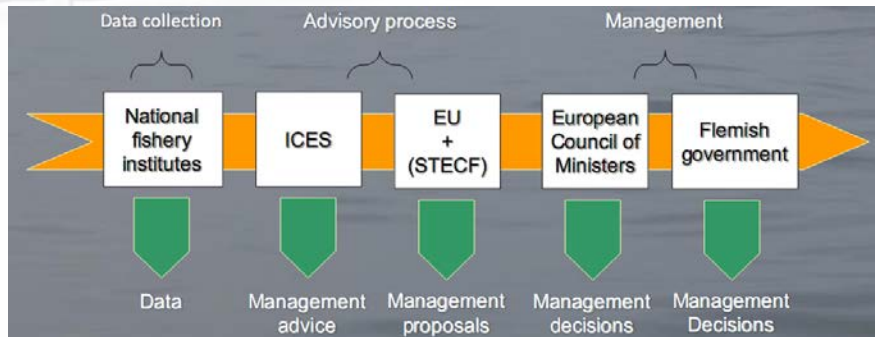
achteruitgaan of ineenstorten van vele mariene vispopulaties
en geassocieerde visserijen

groeierende nood aan beheer van de populaties
~visserijbeheer

Tools voor beheer

- Vangstbeperkingen

Tools voor beheer

- Vangstbeperkingen
- Effortbeperkingen
- Technische maatregelen

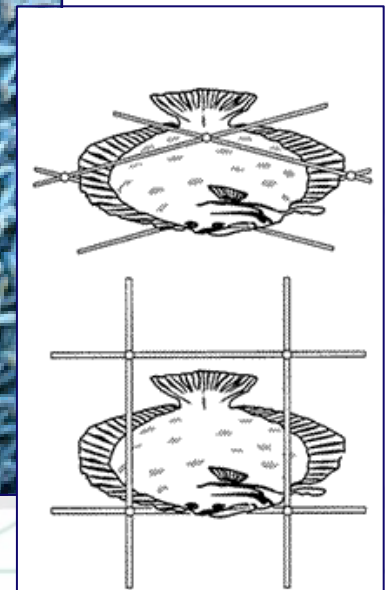
TACs, quota

zeedagen, visdagen

maaswijdtereglementeringen, minimale aanvoerlengtes, bijvangstreductie, verminderen fysische impact, ...

Species	MLS
<i>Boops boops</i>	11.0
<i>Mullus surmuletus</i>	11.0
<i>Mullus barbatus</i>	11.0
<i>Pagellus erythrinus</i>	15.0
<i>Serranus cabrilla</i>	8.3
<i>Diplodus annularis</i>	12.0
<i>Merluccius merluccius</i>	20.0
<i>Diplodus sargus</i>	23.0
<i>Pagrus pagrus</i>	18.0
<i>Spondylisoma cantharus</i>	8.7
<i>Oblada melanura</i>	9.5
<i>Dentex dentex</i>	8.4

Tools voor beheer

- Vangstbeperkingen

TACs, quota

- Effortbeperkingen

zeedagen, visdagen

- Technische maatregelen

maaswijdtereglementeringen, minimale aanvoerlengtes, bijvangstreductie, verminderen fysische impact, ...

- Beschermd gebied

permanent gesloten (MPAs)
tijdelijk gesloten
'real time' sluitingen

- Beheersplannen

Bronnen

- Hovart, P. 1994 – 150 jaar zeevisserijbeheer 1830 – 1980.

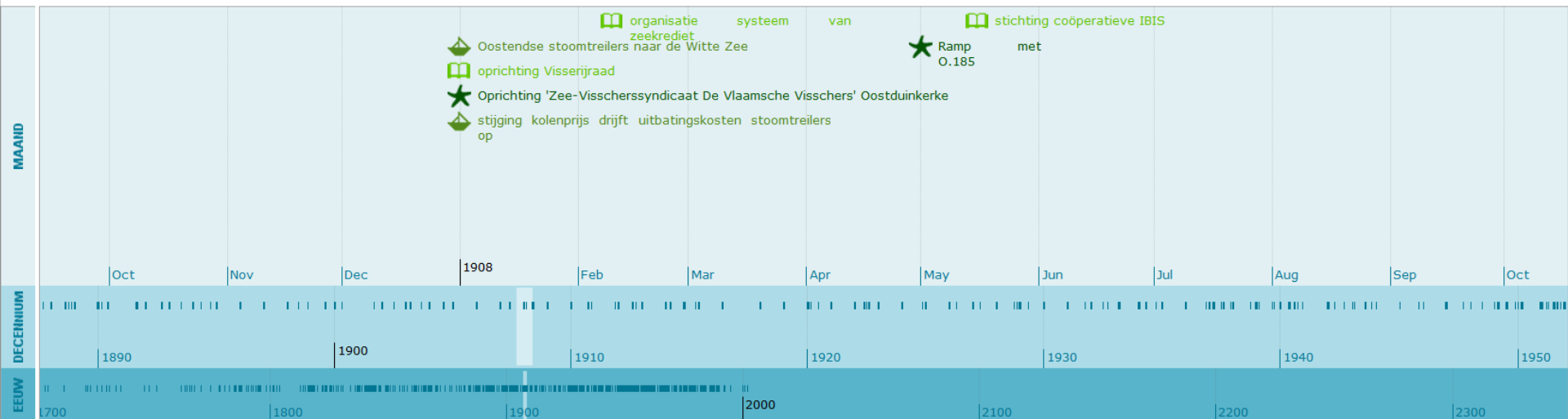
Bronnen

- Hovart, P. 1994 – 150 jaar zeevisserijbeheer 1830 – 1980.
- VLIZ, 2009 – Een eeuw zeevisserij in België: Tijdslijn voor de reconstructie van de historiek van de Belgische (Vlaamse) zeevisserij.

http://www.vliz.be/cijfers_beleid/zeevisserij/timeline.php

Duiken in het zeevisserijverleden

© Copyright The SIMILE Project 2003-2005.

Filter:

- Vloot & vistuig
- Beleid & beheer
- Markante feiten

Reis door de tijd

- op zoek naar beheersmaatregelen voor vis en visserijen (bv. geen handelsverdragen, marktregelingen, wetgevingen inzake gebruiken zoals haringkaken of zouten, visserijstimulerende maatregelen ...)
- categorieën in het achterhoofd
- twee perioden
 - voor 1830, een duik in het verdere verleden
 - na 1830
 - 3 deelperioden omwille van gevolgen van de wereldoorlogen op technisch, socio-economisch en beheersvlak: 1830 – 1914 / 1914 – 1940 / 1940 – 1977

voor 1830

- 1291 Filips de Schone verbiedt vissen met mazen kleiner dan een zilver muntstuk (ca 2,5 cm)
- 1326 Karel IV vernieuwt verordening van 1291 inzake maximumgrootte netmazen
- 1390 de Blankenbergse magistraat verbiedt vissers in zee te gaan op 2^e kermisdag
- 1393 verbod op ebbezitters en warrelnetten in strandvisserij
- 1455 Verordening van Brugge : vis mag niet langer dan twee getijden in het water in een stelnet gehouden worden
- 1489 Handels- en zeevaartverdrag tss Hendrik VII van Engeland, aartshertog Philips en de steden Gent, Brugge en Ieper geeft vissers vrije toegang tot zee en visvangst
- 1499 verbod op sleepnetten (die de zeewieren – waarin vissen schuilen – omwroeten en verwijderen)

voor 1830

- 1510 Raad van Vlaanderen : ordonnantie netmazen (minstens 4 duim breed, op straffe van 3 jaar verbanning)
- 1531 Raad van Vlaanderen verbiedt 'seynetten' (om vernietiging van broed tegen te gaan)
- 1539 Karel V verbiedt 'seynetten' (te paard, te voet en te schip, ongeacht de maaswijdte)
Vlaams decreet vermeldt destructief effect van de boomkor (op visbroed)
- 1545 verbod seynetten en pyncknetten behouden, min. 5 duim maaswijdte voor strandvisserij
- 1547 – 1548 Karel V verbiedt vissers in deze jaren uit te varen voor 1 september
- 1696 vb van lokale initiatieven : oudst bewaard Blankenberg's Visserijreglement
- 1716 King George I : invoering eerste minimummaten
- 1752 min. 70 mm maaswijdte voor strandvisserij

voor 1830

- 1767 Blankenberge : nieuw reglement, rechten en plichten (129 artikels)
- 1785 Keizer Jozef II: verbod op sleepnetten langs de kust
- 1795 Franse overheid laat Blankenbergse vissers enkel toe om 's nachts te vissen doordat Engeland een constant gevaar vormt, later volledig verbod
- 1813 Frankrijk geeft Vlaamse vissers toestemming om vijf dagen en vijf nachten op zee te blijven
- 1818 haringvisserij in Nederland enkel toegestaan voor inwoners van het koninkrijk
- 1820 wet omtrent minimum maaswijdte in kustvisserij (3 Nederlandse duimen en 9 strepen)
- 1825 & 1827 Reglementering op vissen van oa schelpdieren in de Schelde en de Zeeuwse stromen

voor 1830

Conclusies

beheer vaak afhankelijk van nationale/individuele initiatieven
-> grote contrasten tussen periodes

beheer veelal toegespitst op technische maatregelen
vnml. maaswijdte, geleidelijk evoluerend naar huidige
waarden

kustvisserij

methodische beperkingen

geen echte acties ivm vangst- en effortbeperkingen

geleidelijke intrede internationaal overleg

geleidelijke uitbreiding soortenpallet

1830 - 1914

- 1^e golf van technische ontwikkelingen
 - opkomst stoom- en motorvisserij
 - vlootuitbreiding
 - nieuwe bedrijfsorganisatievormen
 - nieuwe visserijtechnieken (bordennetten)
 - introductie ijs als koelmiddel
 - ...
 - geleidelijke uitbreiding doelsoorten en –gebieden
- beheer
 - indirect karakter, van historische waarde
 - vrijheidsprincipe
 - gebrek aan inzicht inzake impact van visserij

1830 - 1914

- beheer - nationaal

1838 -> eerste reglementering op nationaal vlak (vistuig, seizoenen, o.a. voor kabeljauw en haring)

1840-1841 -> eerste politiereglementen

regelmatige updates (strafrechtelijke code in 1849)

1865 -> ministerieel besluit om de toestand van de visserij te onderzoeken (te controleren of vistuigen schadelijk zijn en het gevaar voor overbevissing na te gaan)

1881-1885 -> België verdedigt de onuitputtelijkheid van de zee (in navolging van de Britten, 'de visserij kan oneindig doorgaan')

1891-1892 -> nieuwe reglementering op nationaal vlak

1900 -> eerste reglementeringen mosselvangst (+ mosselzaad, andere schelpdieren)

1830 - 1914

- beheer – internationaal

eerste internationale visserij-overeenkomsten (bv. met UK – IL in 1852, NL in 1890)

tegengestelde bewegingen (bv. visserij volledig vrij in NL vanaf 1857)

1882 -> Conventie van Den Haag

1902 -> oprichting ICES (België treedt toe in 1903)

toegenomen aandacht voor bepaalde stocks (schol -> gesprekken MLS in 1907, oprichting Plaice-committee in 1912; later ook kabeljauw & haring, tong pas veel later)

1914 - 1940

- technische ontwikkelingen : geen revoluties
toenemend belang (specialisatie) westelijke visgronden
- beheer
 - reorganisatie na 1e WO
 - internationaal weinig resultaten (bv. geen internationale beheersmaatregelen)
 - nationaal veel wijzigingen doorgevoerd
 - 1927 opheffing van gesloten seizoen april-mei in territoriale wateren (gesloten sinds 1892 voor vele visserijtypes)
 - 1928 herziening reglementering sleepnetten in territoriale wateren (3 mijlszone : sleepnetten enkel met opening < 12m)
 - 1929 wijziging minimummaten (kleine vis toegelaten, enkel MLS voor tarbot, griet en tong)
 - sterk toegenomen hoeveelheid informatie, vele updates

1940 - 1977

- 2^e golf van technische ontwikkelingen
enorme impact van 2^e WO
snelle heropleving + verdere expansie
verhoogde visserijdruk, steeds meer visstocks in problemen
problematiek toegang visgronden -> dubbele beheersbasis
- beheer – internationaal
tijdperk van het internationaal visserijbeheer breekt aan
1954: Internationale Conventie van 1946 (regeling maaswijdten en minimummaten) van kracht, Permanente Commissie stelt teleur
1963: Verdrag inzake de visserij in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan (1959) van kracht
politieke problemen -> veel wijzigingen
1974: eerste quoteringsmaatregelen
steeds meer spelers : NEAFC, FAO, EU, ...

1940 - 1977

- beheer – nationaal

België enige land dat de Conventie van 1937 in concrete wetgeving omzette (maar werd in praktijk nooit uitgevoerd)

Conventie van 1946 bekrachtigd in 1951

Conventie van 1959 bekrachtigd in 1961

vanaf 1987 opmerkelijke stijging in aantal KBs met beheersmaatregelen voor specifieke stocks

2002 -> Lambermontakkoorden : visserij wordt Vlaamse bevoegdheid

Toekomst

- Beheer steeds internationaler (Vlaanderen – Europa / ICES – STECF)
- Toenemend belang ecosysteembenadering (doel- en niet-doelsoorten)
- Vooravond van een nieuw Gemeenschappelijk Visserijbeleid (2013-2022)

vangstbeperkingen
effortbeperkingen
technische maatregelen
beschermde gebieden
beheersplannen

TACs en quota behouden (MSY)
behouden
deel behouden, deel ?
toenemende aandacht
behouden

Institute for Agricultural and Fisheries Research

Bedankt voor uw aandacht !